

Merja Mäkisalo-Ropponen sd ym.

Lakialoite laiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain 53 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa ehdotetaan muutettavaksi kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain (566/2005) 53 §:ää. Pykälästä esitetään poistettavaksi toinen momentti, jonka mukaan kansaneläkelaitos voi hankkia julkisen tai julkiseen rinnastettavan tahon antamia kuntoutuspalveluja vain, jos tämän lain mukaista kuntoutuksen järjestämisvelvollisuutta ei voida muuten täyttää. Muutoksella on tarkoitus tehostaa kuntoutuspalveluiden saatavuutta sekä erityisesti turvata sotaveteraanien kuntoutuspalvelujen jatkuminen tilanteessa, jossa monet säätiömuodossa toimivat kuntoutuslaitokset säädekirjansa määräysten mukaan lähivuosina siirtyvät julkisyhteisöjen hallinnoimiksi.

PERUSTELUT

Laki kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista ("kuntoutuslaki") on yleislaki, johon on koottu säännökset sairaskorvauslain (1224/2004) mukaisesti vakuutetulle myönnettävistä kuntoutusetuuksista koskien ammatillista kuntoutusta, vaativaa lääkinnällistä kuntoutusta, kuntoutuspsykoterapiaa sekä harkinnanvaraisena kuntoutuksena muuta ammatillista tai lääkinnällistä kuntoutusta.

Lain 53 §:n mukaan:

Kansaneläkelaitos voi järjestää tässä laissa tarkoitetun kuntoutuksen joko tuottamalla kuntoutuspalvelut itse tai hankkimalla niitä muilta palveluntuottajilta.

Julkisen tai julkiseen rinnastettavan tahon antamia kuntoutuspalveluja Kansaneläkelaitos voi hankkia vain, jos tämän lain mukaista kuntoutuksen järjestämisvelvollisuutta ei voida muuten täyttää.

Kuntoutuslain 53 §:n 2 momentti, joka rajoittaa Kansaneläkelaitoksen mahdollisuutta hankkia kuntoutuspalveluita julkiselta tai julkiseen rinnastettavalta taholta, on käytännössä osoittautunut ongelmalliseksi varsinkin tilanteissa, joissa aikaisemmin yksityiseksi luokiteltua palveluntuottajaa ei voida esimerkiksi organisaatiomuutoksen seurauksena enää pitää yksityisenä toimijana.

Lakialoite LA 36/2016 vp

Nykymuodossaan pykälä aiheuttaa tällaisessa tilanteessa kunnille ylimääräisiä kuluja sekä heikentää kuntoutujien asemaa ja palvelujen saatavuutta.

Erityisesti kuntoutuslain 53 §:n 2 momentti on aiheuttanut ja aiheuttamassa ongelmia sotaveteraanien kuntoutuksessa. Monet sotaveteraanien ja sotainvalidien kuntoutuskeskukset toimivat säätiömuodossa, jolloin Kansaneläkelaitos on voinut niiltä hankkia kuntoutuspalveluita nykyisenkin lain aikana. Tyypillisesti säätiöiden säädökirjoissa kuitenkin määrätään, että milloin kuntoutettavien sotaveteraanien määrä laskee pysyvästi tietyn rajan alle, esim. alle puoleen asiakaspaikoista, siirtyy toiminnan määräysvalta kaupungille tai muulle julkiselle yhteisölle. Sotaveteraanien määrän vähentyessä tällainen tilanne on käsillä monessa säätiön ylläpitämässä kuntoutuslaitoksessa. Kuntoutuslain voimassaolevan 53 §:n mukaan Kansaneläkelaitos ei tässä tilanteessa voi enää hankkia kuntoutuslaitokselta kuntoutuspalveluita, vaan sen on etsittävä toinen palveluntarjoaja. Tällöin veteraanit voivat joutua vaihtamaan laitosta kesken kuntoutuksen ja myös näihin kuntoutuslaitoksiin pitkän ajan kuluessa syntynyt tietotaito, osaaminen, toimivat prosessit sekä pitkäaikaiset hoitosuhteet menetetään. Jos kunta haluaa tarjota veteraaneille ja muille laitoksen asiakkaille mahdollisuuden jatkaa palveluiden piirissä, se joutuu ottamaan laitoksen omalla kustannuksellaan hoidettavaksi, mikä on monille kunnille taloudellisesti erittäin raskasta.

Kuntoutuslain 53 §:n kuntoutuspalvelujen julkiselta palveluntarjoajalta hankkimista koskeva rajoitus on aikanaan tehty varsin toisenlaisiin kuntoutuspalveluiden hankintajärjestelmän tarpeisiin ennen kuin Euroopan unionin jäsenyyden myötä hankintamenettelyt muodostuivat unionin oikeuden vaatimusten mukaisiksi. Kyseiselle rajoitukselle ei ole tänä päivänä merkityksellisiä perusteluita, ja mm. Kansaneläkelaitos on esittänyt sosiaali- ja terveysministeriölle, että kyseinen rajoitus tulisi poistaa. Nykyinen sääntely rajoittaa mahdollisuuksia järjestää kuntoutus tarkoituksenmukaisimmalla tavalla ja aiheuttaa turhaa haittaa sekä kunnille että kuntoutuspalveluiden saajille, erityisesti sotaveteraaneille ja sotainvalideille, joille tarjottavien palveluiden tulisi olla julkisen vallan erityisen huomion kohteena. Lakialoitteessa ehdotettu lakimuutos lisäisi kuntoutuspalveluiden tarjontaa ja tehokkuutta sekä tätä kautta parantaisi myös kuntoutujan valinnan vapautta ja palvelujen yhdenvertaista saatavuutta.

Hallitusohjelman mukaan kuluvalle vaalikaudella toteutetaan kuntoutusjärjestelmän kokonaisuudistus. Hallitus on vastauksessaan KKV 155/2016 vp kuntoutuslain 53 §:ää koskevaan kirjalliseen kysymykseen katsonut, että kuntoutuslaitosten toiminnan jatkumisen edellytyksiä ja kuntoutuslainsäädännön muutostarpeita on tarkoituksenmukaista arvioida osana kuntoutusjärjestelmän kokonaisuudistusta.

Sotaveteraanien kuntoutuspalveluiden osalta muutostarve on kuitenkin hyvin akuutti, eikä tilanne monen kuntoutuslaitoksen osalta kestä odottaa laajan kokonaisuudistuksen mahdollisesti vuosia kestävää valmistelua, joka ei ole vielä edes alkanut. Nyt käsillä oleva ehdotus kuntoutuslain 53 §:n muuttamisesta ei liity kuntoutuksen sisällöllisen kehittämiseen, vaan on irrallinen menettelytapakysymys, joka turvaisi kuntoutustoiminnan jatkuvuuden ja kuntayhteistyön laitosten asiakasryhmien muutoksissa. Tällaisena täysin hallinnollisena asiana kyseinen pykälä voidaan korjata erillisellä lainmuutoksella ilman, että se aiheuttaa hankaluuksia tai haittaa myöhemmin valmisteltavalle laajemmalle kokonaisuudistukselle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

Lakialoite LA 36/2016 vp

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 53 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) 53 § seuraavasti:

53 §

Kuntoutustoiminnan järjestäminen

Kansaneläkelaitos voi järjestää tässä laissa tarkoitetun kuntoutuksen joko tuottamalla kuntoutuspalvelut itse tai hankkimalla niitä muilta palveluntuottajilta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 2.6.2016

Merja Mäkisalo-Ropponen sd
Satu Taavitsainen sd